

ORTADOĞU'DA GÜNCEL SORUNLAR

21.10.2019

21 Ekim 2019 tarihinde SDE'de düzenlenen "Ortadoğu'da Güncel Sorunlar" toplantısında güncel gelişmelere dair değerlendirmelerde bulunuldu. O toplantıdaki konuşmaların tamamını sizlerle paylaşıyoruz.

SDE Başkan Yardımcısı Alper Tan:

"Dünyanın gündeminden yıllardır düşmeyen bir bölgede yaşıyoruz. Dünyanın dikkatleri yeniden bölgemizde, Orta Doğu bölgesinde. Zaman zaman Asya Pasifik, Doğu Asya Latin Amerika gibi diğer bölgeler dikkat çekiyor gibi oluyor fakat sonunda muhakkak objektifler tekrar Orta Doğu'ya dönüyor. Suriye konusunun en sıcak tartışmalar arasında yer aldığı bugünlerde, kuzey komşumuz Rusya'dan iki değerli uzmanla ve iki komutanımızla beraberiz. Olaylı karşılıklı olarak Rusya ve Türkiye açısından değerlendirmeye çalışacağız ama konumuz yalnızca Suriye ile sınırlı olmasın, mümkün olduğunca hadiseleri geniş çerçevede değerlendirelim istiyoruz. Çünkü son günlerde Irak'ta halk hareketleri dikkat çekmekte, Libya'da ülkeyi bölme çabaları söz konusu, Mısır'da başka hadiseler var, yaklaşık 70 yıldır İsrail sorunu gündemde... Bütün bunları mümkün olduğunca konuşmaya çalışacağız. Herkes Suriye konusunu merak ediyor ama öncelikle İsrail'de doğup büyümüş ve kendini anti-Semitist olarak tanımlayan Dr. Artem Kirpichenok'tan herkesin merak ettiği ve kimsenin içeriğini ve detaylarını tam olarak bilmediği ABD'nin Yüzyılın Anlaşması ve Filistin-İsrail ilişkilerinin geleceği hakkındaki görüşlerini almak istiyoruz."

Dr. Artem Kirpichenok (Rus Araştırmacı) :

"Yüzyılın Anlaşması oldukça önemli. İsrail'de genel seçimlerinin yeni yapıldığını göz önünde bulundurursak, bunun biraz da İsrail'in iç politikasına yönelik bir anlaşma olduğunu söylemek mümkün. Filistin-İsrail krizi kısaca anlatılabilecek bir mesele değil fakat ben bu anlaşmanın detaylarının ABD tarafından yakın zamanda açıklanacağını düşünmüyorum. ABD ve İsrail politikaları arasında, özellikle dış politika arasında bir paralellik görüyoruz. Yüzyılın Anlaşmasını da yalnızca İsrail iç ve dış politikası ile ilgili bir mesele değil, aynı zamanda Amerikan iç politikasına yönelik atılmış bir adım olarak da değerlendiriyoruz. Yazmış olduğum *İsrail Halk Tarihi* isimli kitapta sadece Filistin-İsrail ilişkilerinden değil, aynı zamanda İsrail içindeki farklı grupların ilişkilerinden de bahsediliyor. Çok kısa bir zaman önce Amerika'da bir dergide yayınlanmış bir hikâyeden bahsetmek istiyorum. Bu hikâye, 1950'lerde Amerika'da yaşayan Yahudi bir genç kızın hikâyesi. Bu genç kız, Yahudi akrabalarını ziyaret etmek için İsrail'e gidiyor ve bu sırada kibutzta bir grup insanla karşılaşiyor. Bu gruptan sorumlu olan kişi, başka biriyle konuşan gruba, o kişiyle konuşmamalarını çünkü onun bir siyahi olduğunu söylüyor. Bu kişi büyük ihtimalle Kuzey Afrika veya Asya'dan bir Yahudi'ydi. O dönemlerde de siyahilerin haklarıyla ilgili endişeler ve tartışmalar söz konusuydu ve genç kız ABD'ye geri döndüğünde şahit olduğu bu olayla ilgili detayları oradakilere anlattı. Bundan birkaç gün sonra bu genç kızın babası ona bunları yazmasını ve altına imza atmasını söyledi çünkü bunun hayal ürünü olmadığını anlamak istiyorlardı. O andan itibaren bu genç kız Filistin mücadelesinin destekçilerinden biri haline geldi. 20. Yüzyılın başında Filistin meselesi yalnızca Filistinli Arapların meselesi değildi, aynı zamanda orada yüz yıllar beridir yaşayan yerel Ortodoks

Yahudilerin de meselesiydi. Bu Ortodoks Yahudiler bölgede yaşayan diğer Arap olmayan gruplar da İsrail'in Siyonist projesine karşıydı. Ortodoks Yahudilere göre Siyonist düşünce Yahudiliğe aykırı olan bir düşüneydi. Ortodoks Yahudiler 1920'lerde Filistinli Araplar ile birlikte bu bölgeye yönelik göçlerin durdurulması için İngilizlere başvurular. Günümüzde de Ortodoks Yahudi gruplarının en büyük kollarından biri olan Hasidik Yahudiler de bu projeye karşılar ve Araplarla birlikte yaşamaya devam ediyorlar. Bugün istatistiklere baktığımızda Ortodoks Yahudilerin, Filistinli Araplardan sonra İsrail'de en çok nefret edilen grup olduğunu görebiliriz. İsraililer Filistin ile ilgili herhangi bir eleştiriye tahammül edemiyorlar. Aslında bununla ilgili bir tecrübeleri yok. İsraili yetkililer, İsrail'in içindeki farklı Yahudi gruplarının projeleri veya onlarla ilgili iç siyaset meselelerini konuşmaktan da zaten çok hoşlanmıyorlar. Uzun süre Asya ve Afrika'da da dışlanmış Yahudiler hakkında da konuşmayı tercih etmiyorlar. Yemen'de çocukları ele geçirilen aileler ve evlatlık vermek için satılan Yahudiler hakkında da konuşmuyorlar. Etiyopya'daki Yahudiler ve onların dışlanmaları hakkında da konuşmak istemiyorlar. Ayrıca İsraili yetkililer, birkaç yıl önce bir kadının daha fazla çocuk sahibi olmasını engellemek için bir ilaç veya ilaç benzeri, ne olduğu tam olarak bilinmeyen bir madde verdiklerini kabul eden bir açıklama yapmışlardı. Sovyet ülkelerinden bu bölgeye çok sayıda insan göç etti. Sovyetlerden gelen çocukların eğitim seviyesi, İsrail'de yaşayan diğer Yahudi çocuklarının eğitim seviyesine göre daha iyiydi. Günümüzde ise Sovyetlerden gelenlerin eğitim seviyesi daha geride kaldı ve şu an bu insanların gazetecilik veya siyaset bilimi gibi alanlara girmesi oldukça kısıtlı. Bu noktada İsrail hükümetinin bunları konuşmaya hazır ve istekli olmadığını görüyoruz. Kitabımda da bu sorulara cevap bulmaya çalıştım. İlk sorduğum soru İsrail'in gerçekten bir Yahudi devleti olup olmadığıydı. Bu soruyu sormamın temel sebebi, burada yaşananların sanki yeni bir devlet, din, kültür ve kimlikmiş gibi görüldüğünü düşünüyor olmam. Buradaki Yahudilerin ABD'de veya Rusya'da yaşayan Yahudiler ile herhangi bir ortak noktası yok, en azından İsrail devletinin başka yerlerde yaşayan Yahudilerle bir ortak noktası yok. İsrail dışından gelen Yahudilere karşı uzun zamandır sürdürülen bu ayrımcılık geleneğinin bir neticesini de sizlerle paylaşmak istiyorum. İsrail, 20. yüzyılın başlarından beri kültürel ve siyasi olarak Semitizmi uyguluyor ve günümüzde bunun izlerinin azaldığını söylemek oldukça zor. İsrail'in içinde de Yahudilerin muhalefet ettiği hususlar var ve bu İsrail için oldukça önemli bir sorun. Siyonizm de bunlardan bir tanesi. 1920'lerde siyasi terörden ilk etkilenenler Filistinli Araplar değildi, Hollanda'dan göç etmiş bir Yahudi'ydi. Kendisi Kudüs'te gizli bir Yahudi örgütünün ajanı tarafından vuruldu. Daha sonraları ise İsrail devletinin gözündeki en büyük suç Filistinliler ile Yahudilerin yakınlaşması ve İsrail'in bir Yahudi devleti olarak tanınmaması olarak tanımlandı. Bu tarihten itibaren İsrail içinde seyahat eden ve Filistinlilerle yakınlaşan birçok kişi hapis cezasına çarptırıldı. Bu konuda birçok kişi de benzer bir akıbeti paylaştı. MOSSAD tarafından öldürülen birçok insanın olduğu ve eşlerinin onlardan haber alamadığı biliniyor. Aynı zamanda Etiyopya Yahudilerinin Filistin davasına destek veren eylemleri de dikkat çekici. Gelecekte buna dair bir çözüm olmasını umut ediyoruz. Filistinliler sadece dünya çapında değil, İsrail içerisindeki farklı gruplardan da destek görüyorlar. İsrail ve Yahudi toplumu aslında yüzlerinde bir maskeyle dolaşıyorlar. Bu maskenin arkasında ciddi tartışmalar, anlaşmazlıklar ve çatışmalar olduğunu biliyoruz.”

Soru (Alper Tan): “Dünyada 1.8 milyar civarında Müslüman var, bu rakam dünya nüfusunun yaklaşık dörtte birini oluşturuyor ve bu nüfusun en çok tepki gösterdiği ülke sorulsa şüphesiz İsrail cevabı çoğunlukta olur. Fakat İsrail'in arkasında en fazla duran güç ABD. Bu durum İsrail'e bir koruma kazandırıyor fakat ABD halkı tarafından değerlendirildiğinde, ABD bu kadar büyük

bir nüfusun tepki gösterdiği, sevmediği bir ülkeyi neden destekliyor, bu sizce ABD'ye ve ABD halkına ne kazandırıyor?"

Cevap (Dr. Artem Kirpichenok) : "Öncelikle İsrail devleti projesinin 20. Yüzyılın başında aslında ABD tarafından değil, İngiltere tarafından hazırlanıp desteklendiğini hatırlatmakta fayda var. İsrail kurulduktan belki 10 yıl sonraya kadar, özellikler Cezayir'de yaşananlar sırasında İsrail, Arap Özgürlük Hareketine karşı Fransa ile müttefikti ve Fransa İsrail'i Cezayir ve Arap Ligi'ne karşı kullanıyordu. Fakat ABD ve İsrail arasındaki işbirliğinin aslında 1967'deki Altı Gün Savaşı sırasında başladığını söyleyebiliriz çünkü bu savaşta İsrail, diğer Arap devletlerine karşı askeri gücünün ne kadar büyük olduğunu ve onlara karşı nasıl üstün olduğunu ABD'ye göstermiş oldu.

Bahsetmek istediğim başka bir konu ise göç konusu. 20. yüzyılın başlarında Doğu Avrupa'dan ve Avrupa'nın diğer yerlerinden ABD'ye ve başka yerlere göç eden Yahudiler olduğunu biliyoruz. Göç eden bu insanlar gittikleri yerlerde pek de iyi karşılanmadılar ve bu da bir bakıma modern anti-Semitizm'in başlangıcı oldu. Bu noktada Siyonizm liderlerinin göçü yönlendirdiklerini ve göç eden insanları Avrupa'dan uzak yerlere gönderdiklerini biliyoruz. ABD Başkanı Truman Filistin'in bölünmesini ve İsrail devletinin kurulmasını desteklediğini açıkladığında, İngiliz bakanlardan biri, ABD'nin bu projeyi New York sokaklarında 100.000 Yahudi mülteci görmek istemediği için desteklediklerini söylemişti. Aynı zamanda, 1980'lere kadar Sovyetler Birliği'ndeki Yahudilerin ABD'ye göç etmelerine izin veriliyordu fakat İsrail'den gelen baskılar sonucunda bu durduruldu ve çoğunun İsrail'e gelmesi sağlandı. Bu Yahudiler bu durumdan elbette memnun değildi. 1990'larda da özellikle Avrupa'daki Yahudilerin İsrail'e göç etmek zorunda kalmamak için sokaklarda, kiliselerde ve çadırlarda yaşadığını biliyoruz fakat sonralarında güç kullanılarak bu insanların İsrail'e göç etmeleri sağlandı. Yahudiler için İsrail sığınacak bir liman ve ya vadedilmiş topraklar değil aksine bir sürgün. İsrail'deki Yahudilerin sosyo-ekonomik durumu ABD ve Avrupa'daki Yahudilerden daha kötü bir durumda ve bir de Filistin-İsrail anlaşmazlığının da bir parçası durumundalar.

Son zamanlarda gündemdeki en önemli konulardan biri Suriye meselesi ve bu mesele ile ilgili merak edilen hususlar var. ABD ile Türkiye arasında bir mutabakat söz konusu. Bu arada Türkiye bu mutabakatı sağlarken Rusya ile de istişare ederek yola devam ediyor. Sayın Erdoğan ile Putin de Soçi'de bu konu ile ilgili görüşecekler. Sayın Savin'e Suriye iç savaşı nereye doğru gidiyor, kısa, orta ve uzun vadede ne bekleniyor diye sormak istiyoruz. İkinci olarak ise şunu öğrenmek istiyoruz: Gerek Filistin ve İsrail arasındaki problemde, gerekse Suriye meselesinde mevcut uluslararası sistemin, toplumun bir günahı var mı?"

Dr. Leonid Savin (Rus Araştırmacı) :

"Yarıncı Sayın Putin ve Sayın Erdoğan arasında gerçekleşecek görüşmede ülkelerimiz, devletlerimizin pozisyonu hakkında daha fazla etkileşim ve görüş paylaşımı olacağına dair beklentimiz var. Rusya'nın, ABD'nin askerlerini bölgeden çekmesine dair tavrı çok net, bu durumdan oldukça memnunuz. Bunu Amerikan devletinin işlevini yitirmesi olarak görüyoruz. ABD'deki farklı siyasi güçlerin halen Orta Doğu'da bir güç meskeni oluşturmak istediğini biliyoruz. Fakat özellikle Donald Trump'ın "Amerika'yı yeniden büyük yap" sloganıyla gereksiz gördüğü bu tür çatışmalardan çıkmak istediğini biliyoruz. Burada dört büyük alıntıya dikkat çekmek gerekiyor. İlki post-kolonyal düzen... Lejyonun sınırları çoğunlukla yapay olarak oluşturulmuştur, etnik, kültürel ve dini yapılar ve insanların talep ve ihtiyaçları göz ardı

edilmiştir. İkincisi, seküler bir düşünce olarak doğmuş olan egemenlik anlayışıdır. Bir bakıma bu anlayış geleneksel düzen ile çelişmektedir. Üçüncüsü dinin geri dönüşüdür. Bu dünya siyaseti için birçok bölgede dinin yükselmesi demektir. Yalnızca siyasi İslam değil, aynı zamanda siyasi Hıristiyanlık ve bir dereceye kadar ABD’de Protestanlık ve Katolikliğin de yükselmesi anlamını taşır. Dördüncüsü ise lejyonun yeni ve özgün durumu. Artık tek bir büyük gücün etkisinden, Batı egemenliğinden bahsedemeyiz. Bir bakıma bir güç boşluğu oluştuğunu söyleyebiliriz. Herhangi bir Batılı projenin başarısızlığa mahkûm olacağını söyleyebiliriz çünkü daha önce de Bernard Lewis’in düşünceleri de dâhil, Orta Doğu’nun haritasına yeniden çizmeye yönelik Batılı düşünceler bölgede başarısız oldu. Önümüzdeki yılları düşündüğümüzde bölgeye yönelik geniş çaplı, ortak bir strateji oluşturulması gerektiğini düşünüyoruz. Bu strateji, dışarıdaki kimsenin domine etmediği, tüm ilgili aktörleri kapsayan bir strateji olmalı. Ulusal, bölgesel ve uluslararası katmanların birbiriyle bağlantılı olması gerektiğini düşünüyoruz. En üst katmandan değerlendirildiğinde bunun Avrasya için bir strateji olmasını istiyoruz. Sanıyorum ki çoğunuz Anglo-Sakson okulun jeopolitiğine aşinasınızdır. Heartland – bir yerin/kültürün kalbi – Rusya’dır, Rimland – deniz gücü, ekonomik faaliyetlerin yoğunluğu buradadır ve Akdeniz kıyısını, Türkiye ve İran’ı da kapsayan büyük bir alanı ifade eder. Son yüz yılda ABD, Zbigniew Brzezinsky, Henry Kissinger gibi bilim adamların teorilerinden faydalanarak dış politikasını belirlediğini görüyoruz. Biz işe bu fikirlerin yeniden gözden geçirilmesiyle başlamak istiyoruz. Teorik olarak bunlardan yararlanılabilir fakat pratik olarak revizyona ihtiyaçları var. Hocalarımın biri “dağıtılmış Heartland” fikrini geliştirdi. Bunun özünde ABD’nin etkisinin Avrasya’dan tamamen çıkarılması fikri var. Amerikalılar bu bölgeye yabancılar ve bizler herhangi bir yabancı müdahalesi olmaksızın kendi fikirlerimiz, kavramlarımız ve çıkarlarımızla işbirliği yapmalıyız. Benim de “Avrasya Omurgası” olarak adlandırdığım bir teorim var. Bu teoriye göre, Heartland ve Rimland yok fakat birbirine kenetlenerek bir omurgayı oluşturanlar var. Kuzey Afrika, Hindistan, Çin, gerek deniz gerek kara yollarıyla Avrasya’dan geçen ülkelerin tamamını kapsayan bir alan bu omurgayı oluşturuyor. Bu hattın bir kısmı kuzeyden güneye doğru iniyor ve burada Türkiye, Orta Doğu, Kafkasya, Orta Asya, özellikle Afganistan önemli bağlantı noktaları olarak öne çıkıyor. Burada karşımıza çıkan en önemli soru ise bu geniş alanda devlet ve devlet dışı aktörler arasındaki ilişkileri nasıl organize edeceğimiz. Bu proje gelecek on yıllar için geçerli. Kısa vadede ise Rusya bölgedeki güvenliği sağlayan en önemli aktördür ve bu konuda Rusya’nın birikimi çok önemli bir unsur. Rusya bölgedeki çatışmaların bir parçası olmaktan kaçınmıyor, tam tersine iyi bir aracı olma görevini üstleniyor."

Soru (Alper Tan) : "Arbulucu olmak istediğinizi söylediniz fakat ABD ve Avrupa'nın Afganistan'ı ikinci işgali sırasında Rusya bu durumu yalnızca seyretti, bunu nasıl yorumluyorsunuz? Önümüzdeki 30 yıl içinde nasıl bir Rusya, ABD ve Avrupa tasvir edilebilir?"

Cevap (Dr. Leonid Savin) : "Rusya'nın Afganistan'a müdahale etmemesinin birkaç sebebi var. Öncelikle o zamanki Rusya başka bir Rusya idi, şimdiki başka bir Rusya. Biz mümkün olduğunca başka ülkelerin iç işlerine müdahale etmek istemiyoruz. Bugün Suriye'deki konumumuz da bir müdahale değil, Esed bizi bölgede güvenliği sağlamak için davet etti. Şu an Afganistan'daki durum oldukça karışık çünkü bildiğiniz gibi Taliban orada tekrar güç kazandı. Oradaki bağlantılarımız bizlere çok sayıda paramiliter saldırı gerçekleşti ve ABD saldırıları da eklenince bunların sonucunda çok sayıda sivilin etkilendiği yönünde. ABD'nin Afganistan'daki imajı oldukça zedelenmiş durumda. Aynı zamanda ABD'nin NATO'nun içinde yer alan Avrupalı müttefikleri de durumun kötüye gittiğinin farkındalar fakat siyasi yükümlülükleri dolayısıyla

çok fazla bir şey yapamıyorlar. Afganistan'da şu an bir paradoks söz konusu çünkü resmi hükümet Taliban'ı Avrupalı güçlerin desteği olmadan, tek başına yenemiyor. Yenemediği için de barış sürecini devam ettiremiyor ve seçimlerin ardından hükümet oluşturulamıyor çünkü gerçek güç hala Taliban'ın elinde. Benim düşüncem gelecek 5-10 yıl içerisinde Afganistan'da hala krizin devam edeceği yönünde. Rusya, Moskova'da gerçekleşen görüşmeler sayesinde Taliban ve resmi hükümet arasındaki müzakereler için platform sağladı. Bu tam da aslında Rusya'nın arabuluculuğuna bir örnek teşkil ediyor. İkinci soruya ise cevap vermek oldukça zor. Çünkü şu an dünyanın jeopolitik dengelerinde tektonik bir kayma görüyoruz. Birkaç senaryo mümkün olabilir. İlkinde AB'nin hala hayatta olacağını düşünüyoruz. İkincisinde AB'nin yok olacağını düşünüyoruz. Üçüncüsünde daha fazla ülkenin katılacağı daha güçlü bir Avrasya Ekonomik Birliği öngörüyoruz, belki Türkiye de bunlardan biri olabilir. Şangay Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün genişleyebileceğini öngörüyoruz. En kötü senaryo ise olmamasını dilediğimiz küresel bir savaş. Bu yüzden de esnek çerçevelerde, siyasi, bölgesel strateji, jeopolitik, uluslararası ilişkiler ve yeni siyasi teoriler konusunda birbiriyle daha bağlantılı olan ortak bir strateji geliştirmemizin ne kadar önemli olduğunu vurgulamak istiyorum."

Tümgeneral (E) Taner Dövençi:

Irak Savaşı son cephe savaşı olarak tarihe girdi. O zamanlar bir koalisyon kuvvetleri vardı. İngiliz, Amerikan tankları Bağdat'ı işgal etmek için harekât yaptılar. Uzun menzilli silahlarla, Bağdat'ı dövdüler uçaklarla. En son Saddam'ın ordusu imha edildi. Neticede biz en son cephe savaşını Irak'ta gördük. Şimdi bakıyorsunuz, Suriye'de çatışan 250 üzerinde unsur var. Adam mahallesinde değil, apartmanında bile bir çete kurmuş onunla savaşıyor. Artık savaşlar iki hasım ülkenin birbiriyle çatışması değil; savaşları devlet dışı aktörleri, radikal grupları, suç grupları parası askerleri mahallede oluşturulan güvenlik kuvvetleriyle çatışan savaş ortamı var. Bu grupların bir kısmı ülkeler tarafından desteklenmekte. Şimdi bu savaşların başka bir boyutu var. Bir düzen kalmayan konvensiyonelin dışında bir savaş ortamıyla karşı karşıyayız. Bu savaş ortamında silahlar kullanıldığı kadar kitle imha silahları da kullanılıyor. Bu tabii en tehlikelisi insanlık bu tehditleri gördüğü için BM'nin çatışma kuralları koyulmuştur.

Bu coğrafyada ABD şöyle yapacak Rusya şöyle yapacak Türkiye şöyle yapacak demek mümkün değil. Acayip bir savaş var o bölgede. Geçmişte baktığımız zaman ABD ben bu savaşları nasıl kazanırım diye düşünüyor. "Ben Sovyetler birliğine karşı nükleer üstünlük sağlamalıyım" Bunu 1970lere kadar sağlıyor. Sonra ben başka bir şey geliştireyim diyor ve hayalet uçaklarını Tom Hawk füzelerini üretiyor. Bugün savaş teknolojisi, üstün olan tarafın kazanacağı hale geliyor. Kim bilgiyi daha erken alır, bilgi üstünlüğü sağlarsa muharebe meydanında karşı tarafa üstünlüklerini kabul ettirecekler.

Otonom sistemler girmeye başladı muharebe meydanlarına. Göreceksiniz önümüzdeki 15 yılda artık insanlar savaşmayacak robotlar savaşacak. ABD kara kuvvetleri ordusunun bir faaliyeti oldu. "Ben konseptlerimde nasıl değişiklikler yapıyorum hangi silahları öne geçireceğim" şeklinde bir faaliyet. En çok dikkati çeken otonom tank. Hep duyduğumuz şey var "f-35 son pilotlu uçak" artık insan olmayacak. Bunun sebebini de batılı devletlerin kendi insan zayıflığını iç kamuoyuna anlatamaması olarak değerlendiriyorum. İnsanoğlu ürettiği bilgiyi bir sene sonra 2'ye katlıyor. Bu bilginin muharebe meydanında kullanılabilmesi için veri analitiği yapılması gerekiyor.

Bizim elimizdeki Türk savunma sanayinin yetenekleriyle Türkiye bölgede askeri güç olarak söz ettirecek seviyededir. Dünyada üç dört ülke vardır silahsız İHA yapan bunlardan bir tanesi biziz.

Bunlar çok değerlidir. Savaş Suriye’de bitse başka bir yede başlayacaktır. Kendi öz savunma sanayimizi desteklememiz ve kurulanların hepsini daha ileriye taşımamız gerekiyor.

Tümgeneral (E) Mehmet Özoğlu - SDE Savunma ve Güvenlik Kurulu Üyesi :

“Ortadoğu’daki temel problemin bölgenin sorunlarıyla bağdaşmayan, cetvelle çizilmiş sınırlardır. Tarihe baktığımız zaman, ne bir Suriye var ve bir Irak var ama bu kadar derinlere inmeyeceğiz tabii. Suriye özelinde konuşacak olursak, vekâlet savaşlarının örneklerini Suriye’de görüyoruz. 30-35 bin tır silah mühimmat terör örgütlerinin eline verildi başka bir terör örgütünü yok etmek için. Bir terör örgütünü başka bir terör örgütüyle yok ederseniz, sonuçların nereye varacağını kestirmek oldukça güç. Bölge gerçeğiyle bağdaşmayan hiçbir projenin başarı kazanmayacağı buradan çıkaracağımız şeydir. Bunda bir şüphe yok. Peki, Suriye’de neler oluyor? Herkes genel olarak biliyor ama biraz konuşmak gerekirse; kuzeyimizde bir terör koridoru oluşturulmak isteniyor ve bu koridor da maalesef Türkiye’ye ciddi zararlar veriyor. Türkiye yıllardır PKK ile mücadele ediyor. PKK diğer çoğu ülkelerce terör örgütü olarak kabul ediliyor ama bunun uzantısı olan YPG’yi bir şekilde kamufle ederek SDG olarak öne sürdüler. Ve bunlar yalnızca terör boyutuyla değil, sığınmacılar noktasında da bizi etkiliyor. Suriye’den Türkiye’ye gelen 4 milyon sığınmacı var. Bunlardan bir miktarı Avrupa’ya gidince kıyamet kopuyor ama hepsi Türkiye’de kalsınlar isteniyor. Bir mega güç, kilometrelerce öteden kendine tehdit olduğunu düşünerek, bir takım faaliyetlerde bulunabiliyor. Türkiye’nin meşru sınırlar içerisinde başlattığı harekâtı, bir takım katliamları öne sürerek durdurmaya çalışıyorlar. Hâlbuki TC ve TSK’nın bu harekâtı başlatmasının uzamasının tek sebebi tamamen insancıl düşüncelerden kaynaklanıyor. Sivil zayıt olmasın için son derece dikkat ediyor. TV’lerde gördük klişelere sığınmışlar. Çünkü TSK’nın dini merkezlere zarar vermeyeceğini biliyorlar. Terör koridorlarını önlemek için, ABD ve Rusya ile sürekli koordinasyonlar var. Sonunda herkesin bildiği gibi TC Barış Pınarı Harekâtını icra etmeye başladı. Süratle hedeflediği 30-32 km’lik bölgeyi teröristten temizlemeyi ve oradaki sivil vatandaşların hayatını kurtarmaya gayret etti. Bu güvenlik koridorunda ne olacak? Hem tehdit ötelenecek hem de Türkiye’deki sığınmacıların bir kısmı bölgeye yerleştirilerek yaşam hakkının verilmesi sağlanacak. Biz bu harekâtı icra ederken tüm hedefimiz Suriye’nin toprak bütünlüğünü sağlamak ve ülkenin güvenliğini sağlamak. Rusya’nın Türkiye’nin bu güvenlik algısını anlamasını büyük bir memnuniyetle karşılıyoruz. Çözüme çok yakın olduğumuz bir dönemde, Türkiye-Rusya ilişkileri bölgesel güç anlamında son derece hayati öneme haiz. Burada kritik konu Amerika’nın ya da başka küresel güçlerin ortaya koyduğu bazı oyunlar var. Membiç gibi önemli noktalardaki terör unsurlarının bölgeden nasıl çıkarılacağı önem kazanıyor. Buradaki en önemli konu, dışarıdan bir güç yerine bölgeyi bilen, tarihini bilen, gerçeklerini bilen ve bu bölgedeki meselelerin ne olduğunu bilen bölgesel güçlerin işbirliği ile bu sorunların çok daha uygun şekilde çözümlenebileceği. Türkiye bu Suriye olayında çok ciddi ekonomik zararlar görüyor. Sadece ekonomik değil güvenlik anlamında ciddi tehdit algılamaları var. Buna yönelik TC elbette önlem alacak. ABD ile yapılan anlaşma gereği 4 gün geride kaldı. Yarından sonra neler olacağını hepimiz göreceğiz. Buna kesin şöyle olacak dem4ek zor. Bölgede küresel güçlerin oyunları var. Bu oyunlara karşı özellikle, bölge ülkeler başta olmak üzere bir asansörle karşılaşma ihtimalimiz olabilir. Teşekkür ediyorum.”

Soru (Alper Tan) : “Türkiye Astana sürecini Rusya ve İran’la birlikte yürütüyor. 9 Ekim’den bu yana baktığımızda Suriye’de bir takım hadiseler gerçekleşti. Rejim ordusunun kıyafetlerini giyen PKK-YPG’lilerin bazı yerlere geçmeye çalıştıkları ve Rusya ile bir temas kurma çabaları.

Bir taraftan Rusya Türkiye ile birlikte hareket ediyor ama acaba tereddüt uyandıran hareketleri de oluyor mu? Burada Rus uzmanlar varken konuşalım.”

Cevap (Tümgeneral (E) Mehmet Özoğlu) : “Bir oyun olup olmadığını ancak yarınki görüşmeden sonra özellikle bu kritik yerlerdeki terör unsurlarına karşı gerçekleştirilecek davranışla görebileceğimizi düşünüyorum.”

SDE Başkanı Muhammet Savaş Kafkasyalı:

“Geleceğe ilişkin net şeyler söyleyebilmek çoğu zaman pek mümkün değildir fakat akademik perspektiften baktığımız zaman bazen mümkündür hatta kesin olabilecek şeyleri söylemek mümkündür. Çünkü kanun diyebileceğimiz kural diyebileceğimiz bir takım mekanizmalar var. Şayet mekanizmanı işleyişini bilirsek, o işleyiş sürecinde ne zaman neyin olabileceğini mutlaka söyleyebiliriz. Her geçen gün biraz daha fazla artan önemiyle bilgiden bahsediliyor hep. Her sohbetin belki de bir başlığı oluyor bilgi. Ben müsaadenizle alt başlıklara bölerek bilgiden bahsedeyim. Bilmek dediğimiz şey en kaba şekilde üçe ayrılabilir. Birincisi kendini bilmek, ikincisi şartları bilmek, üçüncüsü rakibi ya da düşmanı, muhatabı bilmek. Suriye’de yaşanan olaylar, biraz daha geniş; Ortadoğu’da yaşanan olaylar, belki biraz daha geniş; Dünya’da yaşanan olaylar, eğer bu perspektiften bakabilirsek hem doğurduğu sonuçlar itibariyle çok kesin hükümler verebileceğimiz bir vaziyettedir. Hem de geleceğe ilişkin kesine yakın bazı şeyler söyleyebilme imkânı tanır bize. Şu an içinde bulunduğumuz süreçte bugün itibariyle kesin olarak şunu söyleyebiliriz. ABD, mevcut uluslararası sistemin en güçlüsü olan hatta bu sistemin kontrolünü elinde bulunduran, bu işleyişin devamını sağlamanın komutasında bulunan devlet olarak bu bilmek dediğimiz şeyi, süreci iyi yönetebilememiştir. Çünkü karşılaştığı vaziyetler göstermektedir ki; bir defa kendisini çok iyi bilememiş, ikincisi şartları iyi bilememiş, üçüncüsü de düşmanı, karşı cenahı iyi bilememiştir. Siz eğer sistemin en güçlüsü iseniz bu üçünü de çok iyi bilmelisiniz. Kendinizi bilememişsiniz çünkü kendini bilmek; ne yapabileceğini bilmek demektir ki bunu belirleyememişsiniz. Şartları iyi bilememişsiniz ki zaten sizden çok uzakta bir bölgeye ilişkin politikalar uygulamaya çalışmaktasınız oysa o durumların, şartların nasıl oluştuğunu neler ihtiva ettiğini bilememişsiniz ki bu durumdasınız. Üçüncüsü rakibi bilememişsiniz. Konuştuğumuz konu itibariyle, bu düşmanı aslında biz diye tanımlayabiliriz. Ben Suriye’de yaşanan olayların bizim açımızdan çok güzel neticeleri olduğu kanaatindeyim. Bunların birincisi ABD bizi bildi. Bugüne kadar uluslararası sistemin birçok unsuru biliyordu belki bilmeye çalışıyordu fakat bizi bilmiyordu. Çünkü bizimle hiç doğrudan karşı karşıya gelmemişti. Ama bildiğine de hiç sevinmedi çünkü bir haftadır ne yaptığını bilemez bir ABD var. Bir mesaj diğeriyle uyuşmuyor, bir açıklama diğeriyle örtüşmüyor. Yani halk tabiriyle çok şık, çok güzel şeyler söylenebilir ama bu mecliste biz söyleyemeyiz. Allak bullak olduğu kanaatindeyim ben. Bu bizim için sevindirici ama şaşırtıcı değil çünkü biz bunu yüzlerce yıldır zaten biliyoruz. Mesela bölgeyi, şartları iyi bilmediği sonucu ortaya çıkmıştır. Rusya ve Türkiye bu bölgede yüzyıllardır yaşıyor. Bu bölgeyi bilmek çok basit bir bilgi değildir. Bu bölgeye dair tecrübelerle sahip olmak küçümsenmemelidir. Enformasyon teknikleriyle, bilgisayarla uzaktan üç beş tane ajan gönderip sordurarak öğrenebilirim diye düşünebilirsiniz ama bunu böyle olmadığı kesinlikle anlaşılmıştır. Bunların doğurdu şöyle bir hüküm olabilir ki

altı çizile çizile ifade edilmelidir. ABD bu üç bilme çeşidini de yürütemediği için aslında tam da bunu dile getiriyor Amerikan Başkanı Trump. Diyor ki bizim ne işimiz vardı orada? Çekilmeliyiz. Bu teknik olarak şu demektir. ABD ulusal çıkarlarını ve bu doğrultudaki politikalarını doğru belirleyememiştir. Oysa biz literatürde akıllı nedir diye tanımlama yaparken, şöyle diyoruz; kendi çıkarlarını belirleyebilmektir akıllı olan. Kendi uluslararası çıkarlarını belirleyememiş olduğu gerçeğini hem resmi açıklamalardan hem de çok sevdiği Twitter'dan tüm dünyaya beyan ediyorlar. SDE ve çalışmaları açısından da şöyle bir sonuca varmak mümkündür; malumunuz biz, uluslararası sistemin içinde bulunduğu şartlara odaklanmış çalışmalar yapıyoruz. Her fırsatta mevcut sistemin artık işleyemez hale geldiğini, mütemediyen sorun zulüm ürettiğini söylüyoruz ki, her yaşanan gelişme de bize bir şekilde veriler kazandırıyor. Bir defa şahit olduk, gördük ki bu sistem işlemiyor. Sistemin işlemeyişi gerçeğinin yanı sıra sistemi işletenlerin daha kendisini, şartları, düşmanını bilmediği gerçeğini de su üstüne çıkarıyor. Bu da çok manidar bir durumdur. Bizler yüzlerce hatta binlerce yıldır bilenler olarak, nasıl sorunsuz hale, huzur ve sükûn haline dönüştürebiliriz biliyoruz ve şunu diyoruz ki, bırakınız biz bu ülkenin sükûnunu sağlayalım. Bu bölgede sizin düşündüğünüz gibi çıkarlarınız yok. İkincisi zaten bilmiyorsunuz, üçüncüsü bilmeye bilmeye belli amaçlar doğrultusunda ısrarla bazı şeyler yapmaya çalışıyorsunuz ya bu vaziyette de sizin kapitalist hesaplamalarınız kesinlikle sonuç vermiyor. Çünkü biz kati surette kendi çıkarlarımıza, kendi güvenliğimize tehdit olarak görüyorsak bir şeyleri, bunun karşısında durmanın bedeli ne olursa olsun karşısında duruyoruz. ABD BUNU BU ŞEKİLDE bazı şeylerin bakkal hesabıyla yapılmayacağını anlamıştır. Ne kadar gelirim var ne kadar giderim var hesaplayarak olmaz bu işler. Bazen bedeli ne olursa olsun bazı mücadelelere girilir. Bir temenni ile bitireyim müsaadenizle, biz kısacık bir sürede, Barış Pınarı Harekâtı ile gördük ki; bizim karşımda saflar çok sıkı bir şekilde belirlendi. Tahmin ettiğimiz bir şeylerdi bunlar, görünce de biraz efkârlı oluyor tabii ki. Görünce de böyle tam, intizamlı bir saf oluştu karşımda. Ben istiyorum ki bu bilmek konusunda herkes sağduyulu davransın. Rusya için de bunları söyleyebiliriz. Saflarını yeniden belirleyip doğru karar versinler. Eğer böyle olursa çok güzel günler olacak. Eğer böyle olmazsa bizim için yine güzel günler olacak ama kendileri için güzel olmayacak diye düşünüyorum.”

Soru: “Öyle görünüyor ki yeni bir dünya düzeni arıyoruz. En azından Ortadoğu’da yeni bir düzen arıyoruz. Dünya düzenleri müzakerelerle kuruluyor. Ve tarihsel tecrübemiz o ki dünya düzenini kuran müzakereler savaşlardan sonra oluyor. Savaş sonrasında müzakereye taraf olanlardan hangisinin ne kadar söz hakkı olduğu savaşla belirlenmiş oluyor. Vekâlet savaşları görüyoruz. Müzakere masasında bu güçlüğü aşabilecekler mi acaba? Kimin ne kadar söz hakkı olduğunun bilinmediği bir müzakere masasından kalkmak ne kadar mümkün acaba?”

Cevap (Dr. Artem Kirpichenok) : “Aslında savaşlarla ilgili çok ilginç şeyler konuşuldu. Bir anlamda 3. Dünya savaşının yaşandığını söyleyebiliriz. Fakat içinde bulunduğumuz bu durum, 1. Ve 2. Dünya savaşlarından oldukça farklı bir durum. Yine askeri çatışmaların yaşandığı, medyanın da bir parçası olduğu daha farklı bir savaş durumu yaşıyoruz. Bu noktada müzakereleri düşündüğümüzde bunu tam da çözüm yanlısı bir şey olduğunu düşünemeyiz. Belki hata bu da savaşın bir parçası. Siyasetin savaşın bir devamı olduğunu hatırlamamız yerinde olacaktır. Bu durumda eğer taraflardan biri net olarak, anlaşılır bir şekilde zafer elde edemezse çözümün de olacağını düşünmüyorum. Bütün bu sonuçları tam olarak göremediğimiz zaman, gözle görülür bir sonuç elde edemediğimiz zaman küresel çatışmanın nereye varacağına dair de bir şey söylememiz çok mümkün olmuyor.”

Cevap (Dr. Leonid Savin) : “Savaşlardan sonra barış müzakerelerinin konuşulması aslında ilham alan ve bu dönemin yansımalarını bize gösteriyor yani savaşı kazanan galipler nasıl bir dünya düzeni kurgulayacaklar ve nasıl bir sistem oluşturacaklar. Fakat biz sürekli savaş-çatışma ve müzakerelere odaklanmaktansa, daha savaşlar olmadan var olan yapıya odaklanmalıyız.

Eski Rus başbakanlarından bir tanesinin önerisiyle örneğin, Rusya-India-China (RIC)’in aralarındaki sınır problemlerini önlemek için böyle bir yapı kurulması ve bu üçlünün bir araya gelerek yeni bir bölgesel çok kutupluluk şemsiyesi oluşturulabileceğine dair bir öneri getirmişti. Bizim genel tavsiyemiz, tek kutupluluktan ziyade çok kutuplu bir dünya olması ve bölgesel birer güvenlik şemsiyesi sağlaması.”

Soru: “Rusya için İsrail neden bu kadar önemli? Bu Ortadoğu politikaları için bir paradox oluşturuyor mu? Neden aralarında derin bir ilişki var?”

Cevap (Dr. Artem Kirpichenok): “İsrail bir anlamda Rusya için bir köprü Amerika’yla kaybolan ilişkilerde. Çünkü Netanyahu hükümetinin hem Rusya ile hem de ABD ile yakın ilişkileri var. Genel anlamda bir köprü olduğunu söyleyebiliriz. Aynı zamanda teknoloji ve ekonomi bakımından da önemi var bu ilişkinin. Rusya teknoloji işbirliği sayesinde ciddi avantajlar elde ediyor. Özellikle askeri ekipman ve askeri teknoloji konusunda bize bu alanlara giriş imkanı sağlıyor. Ruslar soğuk savaş döneminden çok şey öğrendiler ve tekrar batı bloğunun hedefinde olmak istemiyorlar. Sovyetler birliğinin tecrübelerinden çok şey öğrendiler ve tekrar batılı güçlerin hedef tahtasına oturmamak için İsrail ile yakın ilişkiler takip ediyor. Aynı zamanda İsrail’deki yönetici sınıfla da güçlü ilişkiler içinde olmaya çalışıyoruz. Siyonizmle antikolonyel proje arasındaki farkın ne olduğunu bir hocama sorduğumda şöyle dedi: İsrail tek bir yöne odaklanmaya çalışmıyor yani sadece ABD’yi müttefik gibi görmeye çalışmıyor fakat birçok farklı ülkeyi kendisine yakın tutmaya çalışıyor. Rusya, Çin, Latin Amerika ve birçok farklı bölge ve ülkeyle de ilişkilerini devam ettirmeye çalışıyor.”

Soru: “Suriye’deki iç savaş ne zaman tam anlamıyla biter? Savaş bittiğinde Kuzey ve Güney şeklinde bir bölünme oluşur mu? Bu savaşı vekâlet savaşlarının en büyüğü olarak tanımlayabilir miyiz?”

Cevap (Dr. Leonid Savin) : “Savaş elbette bitecek çünkü Türkiye-Rusya-İran bu savaşın bitmesini istiyor. Batılı güçler bu vekâlet savaşlarını önce Ukrayna’da sonra Türkiye’de başlattılar.”

SDE Başkan Yardımcısı Alper Tan:

“Savaşlar bundan önce hep vardı bundan sonra da olacaktır. Muhtemelen coğrafya değiştirebilir savaşlar. Sayın uzmanlarımıza çok teşekkür ediyoruz.”